

Jakość na baczność!

Certyfikatem AQAP, obowiązującym we wszystkich krajach członkowskich NATO, muszą się legitymować przedsiębiorstwa produkujące wyroby lub świadczące usługi w ramach Procesu Rządowego Zapewnienia Jakości (Government Quality Assurance – GQA). Może być także wymagany od dostawców realizujących swoje usługi lub dostarczających wyroby na rzecz wojska

Robert Owczarek

Jednostką certyfikującą, wskazaną przez Ministerstwo Obrony Narodowej do współpracy z polską instytucją narodową w NATO ds. zapewnienia jakości, czyli z Wojskowym Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji (WCNJK), jest Zakład Systemów Jakości i Zarządzania.

Polityka jakości według AQAP

AQAP (The Allied Quality Assurance Publications, Publikacje Państw Sprzymierzonych na Temat Zapewnienia Jakości) to system zarządzania jakością dla dostawców dla wojska. Zawiera zbiór procedur jakościowych dotyczących między innymi: profesjonalnej obsługi, powtarzalnej, wysokiej jakości oferowanych produktów oraz konkurencyjnych cen. Bo głównym celem NATO w zarządzaniu jakością dostaw jest system zapewniający produkcję i dostawę na potrzeby wojska wyrobu bezpiecznego, niezawodnego i materiałoszczędnego.

Opracowana polityka jakości zakłada pełną odpowiedzialność za jakość wyrobu wszystkich zaangażowanych stron: użytkownika, zamawiającego, dostawcy i personelu przeprowadzającego proces nadzorowania w ramach GQA. Proces ten gwarantuje, że zawarte w kontrakcie wymagania odnoszące się do jakości są spełnione. Wymagania te dotyczą całego cyklu życia wyrobu oraz szacowania i sterowania ryzykiem związanym z realizacją kontraktu, na podstawie którego podejmuje się decyzję o przeprowadzeniu procesu GQA. Dlatego najważniejsz

szymi elementami systemu AQAP są: zarządzanie konfiguracją i ryzykiem oraz Proces Rządowego Zapewnienia Jakości. Szczególną rolę w tym systemie odgrywa dostawca, który powinien mieć wdrożony system zapewnienia jakości według odpowiedniego AQAP.

W 1955 roku komitet ekspertów NATO rozpoczął prace dotyczące jakości produktów i sposobów jej zapewnienia w przemyśle zbrojeniowym w piętnastu krajach członkowskich organizacji. Ich efektem jest właśnie AQAP – zbiór dokumentów z nowym podejściem do zagadnienia jakości w zbrojeniówce. Na jego podstawie w 1965 roku NATO ujednoliciło wymagania dotyczące dwustronnie uznawanej kontroli zaopatrzenia, a w 1971 roku oceniono pierwsze przed-

welizacja przyjęła jako odniesienie model normy ISO 9001:2000. W 2005 roku opracowano nowy AQAP 2105, dotyczący zasad opracowywania planów jakości, a w 2006 roku dokonano kolejnej nowelizacji, w wyniku której obowiązują następujące dokumenty kontraktowe: AQAP 2110:2006, wydanie 2 – „Wymagania NATO dotyczące zapewnienia jakości w projektowaniu, pracach rozwojowych i produkcji”; AQAP 2120:2006, wydanie 2 – „Wymagania NATO dotyczące zapewnienia jakości w produkcji”; AQAP 2130:2006, wydanie 2 – „Wymagania NATO dotyczące zapewnienia jakości w kontroli i badaniach”; AQAP 2210:2006, wydanie 1 – „Wymagania uzupełniające NATO do AQAP 2110 dotyczące zapewnienia jakości oprogramowania” oraz AQAP 2105:2005, wydanie 1 – „Wy-

tem Zespół Zapewnienia Jakości BWSN, zajmował się koordynowaniem w resorcie procesu akredytacji laboratoriów badawczych i jednostek certyfikujących oraz procesu badań i certyfikacji wyrobów. Koordynował szkolenia dla specjalistów z resortu w dziedzinie jakości. Działając w ramach BWSN, Zespół Zapewnienia Jakości otrzymał w 1999 roku certyfikat akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji, jako jednostka certyfikująca systemy zarządzania.

1 stycznia 2003 roku rozpoczęło działalność Wojskowe Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji, utworzone w miejsce Biura Wojskowej Służby Normalizacyjnej (BWSN) i Grupy Organizacyjnej Wojskowego Biura Kodyfikacyjnego (GO WBK). Decyzją nr 25/MON z dnia 4 lutego 2003 roku, w sprawie funkcjonowania w resorcie obrony narodowej systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych, Wojskowe Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji zostaje Instytucją Narodową ds. Zapewnienia Jakości (zgodnie ze STANAG 4107). Tym samym nadzór merytoryczny nad działalnością Zakładu przejmuje instytucja, która w Polsce, w obszarze funkcjonowania NATO, odpowiada za zapewnienie jakości i realizowanie Procesu Rządowego Zapewnienia Jakości (GQA).

W zakresie GQA oraz oceny zgodności wydział ten ma dwie istotne grupy działań. Do pierwszej należy koordynowanie i nadzorowanie realizacji Procesu Rządowego Zapewnienia Jakości zgodnie z postanowieniami STANAG 4107 i AQAP 2070, współpraca z instytucjami resortu w zakresie realizacji Procesu Rządowego Zapewnienia Jakości, udział w opracowywaniu wymagań jakościowych (klauzuli jakościowej) i prowadzenie bazy danych związanej z Rządowym Zapewnieniem Jakości i zarządzaniem ryzykiem. Natomiast w zakresie oceny zgodności chodzi między innymi o koordynowanie polityki resortu obrony narodowej i opracowywanie aktów prawnych związanych z oceną zgodności wyrobów nabywanych na cele obronności państwa, sprawowanie nadzoru merytorycznego nad laboratoriami badawczymi i jednostkami certyfikującymi funkcjonującymi w resorcie oraz prowadzenie szkoleń w zakresie oceny zgodności w resorcie obrony narodowej.

W 2002 roku powołano Zakład Systemów Jakości i Zarządzania, którego działalność pod kątem merytorycznym jest obecnie nadzorowana przez WCNJiK. Od tego czasu wydał on 838 certyfikatów, w tym 410 na AQAP. Pierwszy, w lutym 2006 roku, dostała gdańska Anga na „Wykonawstwo, projektowanie sprzedaż i wynajem kontenerów”, a ostatni, w lipcu bieżącego roku – Webasto Petemar z Łomianek na „Projektowanie, produkcję, sprzedaż urządzeń klimatyzacyjnych, grzewczych oraz akcesoriów podnoszących komfort i bezpieczeństwo

Korzyści wynikające z funkcjonowania w organizacji systemu zapewnienia jakości zgodnego z AQAP są podobne do korzyści wynikających z wdrożenia norm ISO. Należą do nich między innymi: zwiększenie konkurencyjności na rynku, ułatwienie zawierania kontraktów międzynarodowych, spełnienie wymagań zamawiającego, zmniejszenie ryzyka związanego z realizowanymi przedsięwzięciami, zapewnienie identyfikowalności realizowanych procesów i zwiększenie skuteczności i efektywności procesów

siębiorstwa, które zostały zarejestrowane jako spełniające normy obronności.

W celu nadzorowania i monitorowania systemu zarządzania jakością dostaw, państwa NATO obowiązują dodatkowo dokumenty STANAG (Standardization Agreement). Każdy kraj członkowski NATO musi ratyfikować STANAG (siedzibą Agencji Standaryzacyjnej jest Bruksela) i zaimplementować jego ustalenia w swojej armii. Wśród około 1300 dokumentów są dokumenty dotyczące tak różnych dziedzin, jak uzbrojenie (broń i amunicja), oznakowanie map, procedury stosowane w łączności, klasyfikacja mostów itp.

Od 1987 roku, kiedy to opublikowano normy serii ISO 9000, członkowie NATO zdecydowali o ich zaadaptowaniu, przyjmując je za punkt wyjścia do opracowywania kolejnych wydań AQAP. Najważniejsze nakładki AQAP na normy ISO dotyczą między innymi dodatkowych rygorów jakościowych związanych ze współpracą z wojskiem – klientem wymagającym specjalnej obsługi (obejmują one wymogi NATO odnoszące się do zapewnienia jakości w projektowaniu, pracach rozwojowych i produkcji, zapewnienia jakości w produkcji, kontroli i badaniach czy rozwoju oprogramowania). W 2003 roku no-

magania NATO dotyczące planów jakości dla wyrobu będącego przedmiotem zamówienia”.

W listopadzie 2007 roku weszła w życie czwarta edycja „Kryteriów certyfikacji zgodnie z wymaganiami AQAP 2110, AQAP 2120, AQAP 2130, AQAP 2105, AQAP 2210”. Ponieważ wymagania AQAP nie są niezależnym systemem, nie mogą samodzielnie funkcjonować bez norm ISO. Dlatego oczywiste jest, że aby spełnić wymagania pierwszej, należy mieć wdrożony certyfikowany system drugiej.

AQAP w Polsce

Restrukturyzacja Sił Zbrojnych RP po 1989 roku wymusiła aktualizację zasad działalności normalizacyjnej i jakościowej w resorcie obrony narodowej. W 1993 roku powstało Wojskowe Biuro Standaryzacji, które – w związku z przystąpieniem Polski do programu Partnerstwo dla Pokoju w 1994 roku – musiało zapoznać się i koordynować działalność standaryzacyjną NATO.

I tak w 1996 roku WBS przekształcono w Biuro Wojskowej Służby Normalizacyjnej, do którego zadań należały: normalizacja, zapewnienie jakości i kodyfikacja. Od początku działalności Zespół Certyfikacji WBS, po-

w segmencie samochodów osobowych i ciężarowych, pojazdów specjalnych i rekreacyjnych, autobusów oraz jednostek pływających, szkolenia handlowo-techniczne oraz usługi serwisowe”.

O AQAP starają się, co zrozumiałe, dostawcy urządzeń, które mają między innymi zastosowanie militarne, jak na przykład gdański ELSE Technical and Research Service („Dostawy, montaż, uruchamianie i serwis systemów i urządzeń elektroniki morskiej i lądowej oraz systemów i urządzeń dla służb komunalnych i administracyjnych”), i ich producenci, jak choćby bydgoski Famor („Projektowanie i produkcja układów zdalnego sterowania silnikiem głównym, układów automatyki siłowni okrętowej, systemów ochrony katodowej, rozdzielnic, prostowników, napędów, projektorów i naświetlaczy, latarni sygnałowo-pozycyjnych, opraw oświetleniowych, zestawów szpitalnych przyłóżkowych”), ale również usługodawcy – przykładem Ochrona „Juventus” z Warszawy („Projektowanie i wykonywanie usług w zakresie technicznej i fizycznej ochrony osób i mienia”) czy 110. Szpital Wojskowy z Przychodnią SP ZOZ w Elblągu („Świadczenie usług medycznych w zakresie stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, rehabilitacyjnej, medycyny pracy oraz diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej”). Wśród mających AQAP są także producenci żywności, jak Fir-

ma Roleski ze Zbylitowskiej Góry („Projektowanie, produkcja i sprzedaż majonezów, musztard, sosów oraz konfekcjonowanie koncentratu pomidorowego”).

Certyfikacyjne abc

Jednostki ubiegające się o certyfikat AQAP 2110:2006, AQAP 2130:2006 czy AQAP 2120:2003 zazwyczaj uzyskują jednocześnie certyfikat PN-EN ISO 9001:2001, PN-ISO/IEC 27001:2007, PN-EN ISO 22000:2006, PN-N 18001:2004. Stąd taka duża liczba certyfikatów wydanych przez Zakład Systemów Jakości i Zarządzania.

Uzyskany certyfikat trzeba odnawiać co 3 lata. ZSJZ od 2007 roku zawiesił 3 systemy AQAP, a cofnął 10, między innymi na „Projektowanie, wykonawstwo i serwis systemów grzewczych, wentylacyjnych i sanitarnych” czy „Projektowanie, produkcję i sprzedaż przetworów mięsnych oraz sprzedaż elementów mięsnych”.

Wdrożeniem tego systemu zapewnienia jakości powinny być zainteresowane przede wszystkim przedsiębiorstwa, które dostarczają lub zamierzają dostarczać wyroby bądź usługi armiom państw NATO, w tym oczywiście MON. Korzyści wynikające z funkcjonowania w organizacji systemu zapewnienia jakości zgodnego z AQAP są podobne do korzyści wynikających z wdrożenia norm ISO. Należą do nich między innymi: zwiększenie kon-

kurencyjności na rynku, ułatwienie zawierania kontraktów międzynarodowych, spełnienie wymagań zamawiającego (posiadanie AQAP-u daje firmom pierwszeństwo w przetargach organizowanych przez MON), zmniejszenie ryzyka związanego z realizowanymi przedsięwzięciami, zapewnienie identyfikowalności realizowanych procesów i zwiększenie skuteczności i efektywności procesów.

Dokumenty AQAP ewoluują. Dlatego niezbędne są permanentne szkolenia. Przykładem specjalistyczne kursy „Standardization within NATO”, realizowane od 2004 roku przez Wojskowe Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji na podstawie porozumienia zawartego między Ministerstwem Obrony Narodowej a Agencją Standaryzacyjną NATO (NSA). 9. edycja tego kursu odbyła się w czerwcu bieżącego roku w Instytucie Logistyki Wydziału Mechanicznego Wojskowej Akademii Technicznej. Wzięło w niej udział 13 osób z 8 państw członkowskich NATO. Wykłady obejmowały różne aspekty działalności standaryzacyjnej w ramach NATO, UE i innych organizacji standaryzacyjnych, włączając terminologię, korzystanie z informacyjnych narzędzi wspomagania oraz korelacji pomiędzy działalnością standaryzacyjną a planowaniem obronnym (w szczególności sił zbrojnych). Kolejna, jubileuszowa edycja planowana jest w październiku. ■

maszty zobacz i usłysz więcej

letrona

LETRONA POLSKA SP. Z O.O.
UL. WIENIAWSKIEGO 18, 41-506 CHORZÓW, POLAND
TEL. +48 (032) 246 00 50, FAX +48 (032) 246 00 55
WWW.LETRONA.PL